

Ludwik Kamykowski

Data śmierci Wacława Potockiego

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 32/1/4, 388-389

1935

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DATA ŚMIERCI WACŁAWA POTOCKIEGO

Czterdzieści już lat minęło od chwili, w której Czubek na podstawie starannych poszukiwań archiwalnych stwierdził szereg szczegółów z życia Wacława z Potoka Potockiego¹. Pragnąc ustalić datę jego śmierci i w tym celu zestawiając wiadomości, czerpane z posiadanych dokumentów, nie mógł jednak dać nic więcej poza silnie ugruntowaną hipotezą, że Potocki zmarł w roku 1696. Wynikało to z rozważań, które opierały się na stwierdzeniu, że jeszcze w dniu 13 września na sejmiku proszowskim podpisał się na świadectwie szlachectwa swego przyjaciela, starosty kowalskiego, Władysława Morsztyna, i na skonstatowaniu, że dokument najbliższy znany Czubkowi, z dnia 31 stycznia 1697 r., mówi o Potockim już jako o nieżyjącym. Do podobnych rezultatów, opierając się o przedmowy do dzieł Potockiego (*Poczet herbów* z r. 1696 i *Argenida* z r. 1697), doszedł również Szajnocha. Biorąc to wszystko pod uwagę, Czubek stwierdza ostatecznie, że śmierć zaskoczyła naszego poetę w r. 1696, najpewniej w jesieni. Nic natomiast nie może powiedzieć o miejscu pochowania poety. „Czy wogóle istniał lub istnieje pomnik grobowy Wacława Potockiego, dotąd niewiadomo. Wszystko przemawiałoby za tem, że przywiązana do teścia synowa położyła gdzieś poecie „śmiertelności pamiątkę“, może w Bieczu, Bobowej, lub w którym kościele krakowskim; w Łuźnej ani ślad pomnika, ani nawet tradycja nie dochowała się wcale.“

Wszystkie te wątpliwości rozwiewają i datę śmierci poety dokładnie ustalają dokumenty, zachowane w klasztorze oo. reformatów w Bieczu. Tytuł księgi, zawierającej odnośne wiadomości, brzmi: *Archivum seu Acta Provinciae Reformatae Minoris Poloniae sinoptico stylo a rev. patre Laurentio Jakubowski Diffinitore et Provinciali viro docto ex mandato R. P. Ambrosii Stalicii Becensis Ministri Provincialis comprehensa — ab initio introductae reformationis in Regnum Poloniae — Conventui Becensi applicata*. Księga ta od strony f. 262 zawiera spis — Ca-

¹ Jan Czubek, *Wacław z Potoka Potocki*. Nowe szczegóły do żywota poety (*Arch. do dziejów lit. i ośw. w Polsce*, t. VIII. Kraków, 1895, 241—304).

thalogus Benefactorum, specialim Mortuorum in Ecclesia Fratrum Minorum Beciae sepultorum. W spisie tym f. 264 v. czytamy następującą notatkę: „Anno Dni 1696, die 9 mensis Julii sepultus est Generosus Venceslaus Potocki, Pincerna Cracoviensis, pro cuius (sc. sepultura) Generosa Adra¹, uxor filii eius, obtulit 100 florenos. Haeres erat villae Łuzna“.

Idąc za tekstem notatki, można więc stwierdzić, że Potockiego z bieckimi reformatami łączyły bliższe stosunki, skoro imię jego zapisują w księdze dobrodziejów klasztoru i godzą się na pochowanie jego zwłok w swoim kościele. W dalszym ciągu można z faktu pogrzebu w dniu 9 lipca 1696 ustalić już bez trudu, że umarł w pierwszych dniach lipca, a więc gdzieś między 1 a 6 najpóźniej. Tak więc data, wywnioskowana przez Czubka, zachowując pełny walor swój co do roku, ulega tylko drobnej poprawce co do dnia i miesiąca, wreszcie miejsce, w którym poetę pochowano, daje się również dokładnie ustalić, jeżeli chodzi o kościół, natomiast w samym kościele nie zachowała się żadna tablica nagrobna. Może nie byłoby od rzeczy, żeby nadchodzącą 340 rocznicę śmierci największego poety XVII wieku uczcić wmurowaniem w ściany kościoła bieckiego oo. reformatów tablicy nagrobnej, dla której tekst sam poeta ułożył, dodając do tego tekstu notatkę z ksiąg, jako ostatnią datę jego życia. W ten sposób Biecz, który szczyli się do dnia dzisiejszego domem swego syna, Kromera, mógłby z dumą również wskazać, że w jego kościele wieczny spoczynek znalazł niedaleki sąsiad i chluba poezji polskiej XVII wieku — Wacław z Potoka Potocki.

Lublin

Ludwik Kamykowski

¹ Alexandra.